

System Partyjny w USA

SYSTEM PARTYJNY

To konfiguracja partii politycznych w ramach danego narodowego systemu politycznego, zachodzące między nimi relacje, zasady i normy regulujące stosunki międzypartyjne, a także powiązania między partiami a aparatem państwowym.

SYSTEM PARTYJNY USA

System partyjny USA ukształtował się w latach 60-tych ubiegłego stulecia i istnieje bez większych zmian do chwili obecnej. Od zarania państwowości Stanów Zjednoczonych społeczna aktywność koncentrowała się wokół dwóch wiodących ugrupowań :

FEDERALIŚCI : A. Hamilton , zwolennicy rządu centralnego , kierowanego przez silnego prezydenta. Frakcja ta opierała się na bogatej i wykształconej elicie bankierów , kupców , inwestorów.

ANTYFEDERALIŚCI : (demokraci) opowiadali się za szerokimi uprawnieniami stanów , czerpali swe poparcie z grup związanych głównie z rolnictwem :farmerów ,osadników , właścicieli niewolników.

WIELKI KRYZYS (1929-1933)

Stanowi umowną granicę rozwoju pewnych cech amerykańskiego systemu partyjnego. Nadszedł bowiem okres długotrwałych dominacji którejś partii w Kongresie i w Białym Domu , czego dobrym przykładem jest istnienie Demokratycznej większości w okresie administracji prezydentów Republikanów Eisenhowera, R. Reagana, G. Busha.

PRZYCZYNY STABILNOŚCI SYSTEM DWUPARTYJNEGO W USA:

- specyfika rozwoju społeczno-ekonomicznego,
- zróżnicowanie administracyjne i ekonomiczne,
- podział na stany duże i małe, bogate i biedne,
- odmienności narodowościowe i kulturowe,

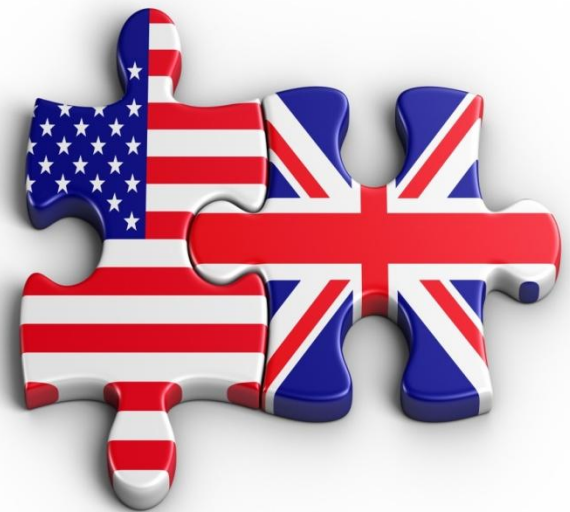

-relatywna łatwość przechodzenia z jednej warstwy do drugiej (słynny amerykański mit sukcesu: od pucybuta do milionera),

Powyższe czynniki sprawiły, że amerykańskie partie od wczesnego okresu swojego istnienia nie mogły liczyć na jednorodny elektorat ani pod względem ideologii , ani pod względem pozycji ekonomiczno-zawodowej, ani miejsca zamieszkania.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA PARTII AMERYKAŃSKICH

Istotny wpływ na strukturę partii amerykańskich ma system wyborczy opierający się na jednomandatowych okręgach wyborczych. Wygrywa wybory zwykłą większością głosów tylko jeden kandydat. Reszta odpada. Partie amerykańskie są partiami typu wyborczego określanymi często jako "partie usługowe" lub "maszyny wyborcze". Mają za zadanie organizowanie wyborów, selekcjonowanie kandydatów na stanowiska wybieralne w wyborach powszechnych, formułowanie programów, zdobywanie głosów w wyborach. Dlatego też struktura organizacyjna na każdym szczeblu jest podporządkowana tym zadaniom

MASZYNY PARTYJNE

"Maszyna partyjna" to zorganizowana grupa działaczy partyjnych zmierzająca do zdobycia władzy w mieście, hrabstwie czy stanie, dążąca do zapewnienia sukcesu wyborczego swej partii. Szefem maszyny jest "boss" będący faktycznym przywódcą organizacji partyjnej danego szczebla, lecz nie pełniący formalnie żadnej funkcji partyjnej.

Działalność "maszyn" i "bossów"

Działalność "maszyn" i "bossów" koncentruje się przede wszystkim wokół spraw związanych z wyborami. Zajmują się wysuwaniem kandydatów na wybieralne stanowiska, organizowaniem poparcia e strony wyborców, gromadzeniem funduszy, etc.

Zjawisko "maszyn" i "bossów" było charakterystyczne szczególnie dla wieku XIX i początków XX. Współczesne zmiany warunków społecznych i politycznych spowodowały osłabienie ich pozycji, nie spowodowały jednak ich zaniku.

PARTIE TRZECIE W SYSTEMIE DWUPARTYJNYM

Dominująca rola dwóch partii: Demokratów i Republikanów w życiu politycznym USA nie oznacza, że nie działają w tam inne partie polityczne. Nie są one jednak reprezentowane w Kongresie. Na arenie politycznej występowały partie "trzecie" o zasięgu lokalnym i ogólnokrajowym. Jednakże ich znaczenie polegało nie tyle na ich zasięgu działania i liczebności ile na wpływie jaki zdołały wywrzeć na wielkie partie amerykańskie.

Pod tym względem najbardziej znane w historii USA są:

-Partie Populistów (1891-1896),

-Partia Postępowa (1912-1916), T. Roosevelt,(1924-1946), R.M. La Follette,

Z ich programów "wielkie" partie przejęły i następnie przeprowadziły takie reformy jak: ustawodawstwo antymonopolowe, ośmiogodzinny dzień pracy, wybór senatorów w głosowaniu powszechnym, itp.

Tak więc partie "trzecie" podejmując rywalizację z dwiema wielkimi partiami zmuszały je do:

- zajęcia się problemami dotychczas pomijanymi,
- uwzględniania proponowanych przez siebie rozwiązań,
- staranniejszego doboru kandydatów do sprawowania funkcji państwowych, itp.

Współcześnie w stanach Zjednoczonych poza systemem dwóch partii istnieje wiele innych partii politycznych. Mają one najczęściej ideologiczny charakter, a nie wyborczy, a co za tym idzie niewielką bazę członkowską, a zasięg wpływów ograniczony.

Wymienić można partie o charakterze:

- faszystowskim: Amerykańska Partia Nazistowska,
- prawicowym: Amerykańska Partia Niezależna,
- liberalnym: Amerykańska Partia Pracy (1936),
Partia Liberalna (1944),
Partia Postępowa (1947),
- socjaldemokratycznym: Partia Socjaldemokratów USA,
- komunistycznym: komunistyczna Partia stanów Zjednoczonych,

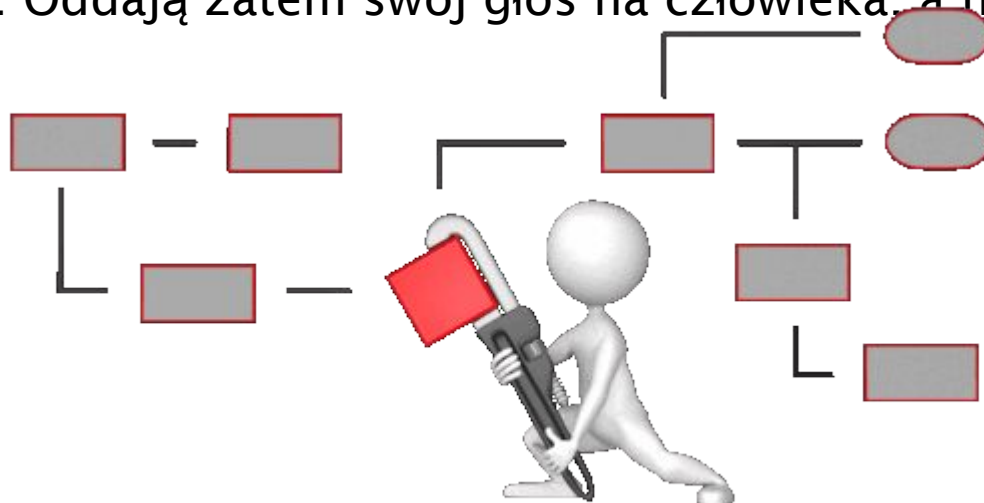

CZŁONKOSTWO PARTYJNE

Poparcie udzielane danej partii w wyborach wiąże się z problemem członkostwa w partii. Nie występuje tu bowiem zjawisko członkostwa w takim znaczeniu w jakim jest znane w partiach europejskich. Rola członków partii w systemie partyjnym jest drugorzędna i wynika z luźnej formy organizacyjnej partii oraz koncentrowania się na ich uwagi na efekcie wyborów. Nie ma przyjęć w poczet członków partii, nie ma legitymacji, składek, zebrań partyjnych. Nie ma dyscypliny partyjnej. W partiach amerykańskich pojęcie członka partii i wyborcy jest tożsame. Za członków partii uważa się tych, którzy w każdych wyborach głosują na wszystkich kandydatów wystawianych przez daną partię. Drugi rodzaj członków to ci, którzy utożsamiają się z poglądami partii w podstawowych kwestiach, lecz nie zawsze akceptują konkretną platformę wyborczą partii lub aktualnych kandydatów wysuniętych w danych wyborach.

Należy dodać, że istnieje w USA ogromna i ciągle wzrastająca liczba tzw. niezależnych wyborców, którzy nie utożsamiają się z żadną partią i w tych samych wyborach popierają na jedno stanowisko demokratę, a na drugie republikanina. Oddają zatem swój głos na człowieka, a nie na partię.

Formalnie członkostwo partyjne reguluje ustawodawstwo stanowe. Najczęściej spotykanym sposobem określania przynależności jest udział w prawyborach. Prawyборы mogą mieć charakter;

- otwarty**: daje prawo do udziału każdemu. Fakt udziału w prawyborach danej partii jest równoznaczny z przynależnością do tej partii,
- zamknięty**: tutaj wymagane jest wcześniejsze zarejestrowanie się jako demokrat lub republikanin. W tym przypadku określenie członkostwa partyjnego następuje przez podpisanie odpowiedniej deklaracji.

Opcje te nie mają charakteru stałego. "Przechodzenie" z jednej partii do drugiej w kolejnych kampaniach jest dość częstym zjawiskiem.

Wnioski

System dwupartyjny stwarza korzystne warunki do stabilizacji i zrównoważenia systemu politycznego. Szanse na zdobycie władzy ma tylko jedna z dwóch wielkich partii: Partia Demokratyczna(symbol osła), lub Partia Republikańska(symbol słonia). W partiach tych nie występuje zjawisko członkostwa stałego. Na czele partii stoją komitety ogólnokrajowe, na średnim szczeblu hierarchii partyjnej są komitety okręgowe, a na najniższym władze lokalne. Brak jest natomiast organizacji podstawowych zrzeszających masy członkowskie. Głównym zadaniem komitetów jest organizacja wyborów. Partie te nie mają stałych programów, występują z platformami wyborczymi. Nie ukształtowała się też w tym systemie licząca opozycja partii trzecich.

Literatura

1. Chmaj M., Sokół W., Żmigrodzki M., *Teoria partii politycznych*, Lublin 2001.
2. *Partie i systemy partyjne państw wysoko rozwiniętych*, red. J. Iwanek, Katowice 1999.
3. Russian I., *Z dziejów amerykańskich partii politycznych*, Warszawa 1994.
4. Sobolewska-Myślik K., *Partie a systemy partyjne na świecie*, Warszawa 2004.

Dziękuję za